

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDU PRO VEŘEJNOU SLUŽBU EVROPSKÉ UNIE (pléna)

1. července 2010*

„Veřejná služba — Úředníci — Pozůstalostní důchod — Článek 79 služebního řádu — Článek 18 přílohy VIII služebního řádu — Pozůstalý manžel — Uznání dvou osob jako pozůstalých manželů — Snížení o 50 % — Legitimní očekávání — Pravidlo shody“

Ve věci F-45/07,

jejímž předmětem je žaloba podaná na základě článků 236 ES a 152 AE,

Wolfgang Mandt, s bydlištěm v Kreuztal (Německo), zastoupený B. Kolb, advokátkou,

žalobce,

proti

Evropskému parlamentu, zastoupenému původně K. Zejdovou, J. F. de Wachterem a U. Rössleinem, jako zmocněnci, poté J. F. de Wachterem, K. Zejdovou a S. Seyr, jako zmocněnci,

žalovanému,

podporovanému

Kurt-Wolfgangem Braun-Neumannem, zesnulým dne 9. října 2010, jehož jedinou dědičkou je **Shirley Meyer**, s bydlištěm v Bedburg-Hau (Německo), která přebírá jeho návrhová žádání a je zastoupena P. Amesem, advokátem,

vedlejším účastníkem,

SOUD PRO VEŘEJNOU SLUŽBU (plénium),

ve složení P. Mahoney, předseda, S. Gervasoni, předseda senátu, H. Kreppel, H. Tagaras (zpravodaj) a S. Van Raepenbusch, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: W. Hakenberg,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 9. června 2009,

vydává tento

* Jednací jazyk: němčina.

Rozsudek

- 1 Návrhem došlým faxem kanceláři Soudu dne 16. května 2007 (originál podán dne 21. května 2007) se W. Mandt v podstatě domáhá zrušení rozhodnutí orgánu oprávněného ke jmenování (dále jen „OOJ“) Evropského parlamentu ze dne 8. února 2007, kterým byla zamítnuta jeho stížnost proti rozhodnutí ze dne 8. září 2006, jímž Parlament rozhodl, že se jeho pozůstalostní důchod, který pobíral jako pozůstalý manžel pí Mandt, rozené Neumann (dále jen „pí Neumann“), bývalé úřednice Parlamentu, snižuje s účinností od 1. dubna 2006 o 50 %. Důvodem tohoto snížení bylo to, že k žádosti K.-W. Braun-Neumanna, který se domáhal přiznání nároku na pozůstalostní důchod také jako pozůstalý manžel pí Neumann, Parlament téhož dne, tj. 8. září 2006, rozhodl, že mu bude s účinností od 1. dubna 2006 vyplácet takový důchod ve výši 50 %.

Právní rámec

- 2 Článek 79 služebního řádu úředníků Evropské unie (dále jen „služební řád“) stanoví:

„Pozůstalý manžel / pozůstalá manželka po úředníkovi nebo bývalém úředníkovi má nárok za podmínek stanovených v kapitole 4 přílohy VIII na vdovský [pozůstalostní] důchod ve výši 50 [60] % starobního důchodu nebo invalidního důchodu [příspěvku v invaliditě], který byl vyplácen zemřelému/zemřelé nebo který by mu/jí bez ohledu na trvání služby a věk náležel v okamžiku jeho/jejího úmrtí.

[...]“

- 3 Článek 18 přílohy VIII služebního řádu stanoví:

„Pokud bývalý úředník pobíral starobní důchod, má pozůstalý manžel / pozůstalá manželka, pokud bylo manželství uzavřeno ještě před skončením služebního poměru úředníka v orgánu a pokud trvalo nejméně jeden rok, a s výhradou ustanovení článku 22, nárok na pozůstalostní důchod ve výši 60 % starobního důchodu, který úředník pobíral ke dni svého úmrtí. Minimální pozůstalostní důchod činí 35 % posledního základního platu; výše pozůstalostního důchodu však v žádném případě nesmí být vyšší než starobní důchod, který manžel/manželka pobíral/pobírala v době úmrtí.

[...]“

- 4 Článek 22 přílohy VIII služebního řádu stanoví:

„Zanechá-li úředník současně pozůstalého manžela / pozůstalou manželku a osiřelé děti z dřívějšího manželství nebo jiné právní nástupce, celkový důchod vyměřený, jako by šlo o pozůstalého manžela / pozůstalou manželku, který/která má o všechny tyto osoby pečovat, se rozdělí mezi různé dotyčné osoby [skupiny osob] v poměru k důchodům, které by byly vypláceny příslušným skupinám, kdyby byly posuzovány samostatně.

[...]“

- 5 Článek 27 přílohy VIII stanoví:

„Rozvedený manžel / rozvedená manželka úředníka nebo bývalého úředníka má nárok na pozůstalostní důchod stanovený v této kapitole, pokud může ke dni úmrtí bývalého manžela / bývalé manželky prokázat nárok na pobírání výživného na svůj účet, které vyplývá z rozhodnutí soudu nebo z úředně registrovaného a vykonaného vyrovnání mezi bývalými manžely.

Pozůstalostní důchod však nesmí převyšovat částku výživného vyplácenou v době úmrtí bývalého manžela / bývalé manželky, která byla upravena v souladu s postupem stanoveným v článku 82 služebního řádu.

Nárok rozvedeného manžela / rozvedené manželky zaniká, pokud před úmrtím bývalé manželky / bývalého manžela uzavře nové manželství. Článek 26 se použije, uzavře-li nové manželství po úmrtí bývalé manželky / bývalého manžela.“

- 6 Článek 28 přílohy VIII služebního řádu zní:

„Pokud zemřelý úředník zanechá více než jednu rozvedenou manželku / jednoho rozvedeného manžela s nárokem na pozůstalostní důchod nebo více než [alespoň] jednu rozvedenou manželku [/ jednoho rozvedeného manžela] a pozůstalou manželku / pozůstalého manžela s nárokem na pozůstalostní důchod, rozdělí se pozůstalostní důchod podle délky každého manželství. Použijí se ustanovení čl. 27 druhého a třetího pododstavce.

[...]“

Skutkový základ sporu

- 7 Paní Neumann, toho času úřednice Parlamentu, a K.-W. Braun-Neumann, oba němečtí státní příslušníci, uzavřeli dne 3. května 1993 sňatek ve Straubingu (Německo) a usadili se v Andenne (Belgie). Podle tvrzení žalobce se K.-W. Braun-Neumann dopustil trestné činnosti, za kterou mu byl uložen trest odnětí svobody, a poté byl umístěn v psychiatrické léčebně.
- 8 Soužití K.-W. Braun-Neumanna a jeho manželky se omezovalo jen na krátké časové úseky během roku následujícího po uzavření jejich manželství, které pak bylo rozvedeno rozsudkem pro zmeškání, který dne 6. září 1995 vydal Tribunal de première instance de Namur (Belgie) a který poté v této zemi nabyl právní moci.
- 9 Žádost pí Neumann, aby tento rozsudek o rozvodu, jež vydal Tribunal de première instance de Namur, byl uznán v Německu, byla naposledy zamítnuta usnesením Bayerisches Oberstes Landesgericht (Nejvyšší soud Bavorska, Německo) ze dne 11. října 1999. Hlavním důvodem jeho neuznání bylo nedodržení práv na obhajobu K.-W. Braun-Neumanna v řízení, ve kterém byl uvedený rozsudek o rozvodu vydán, a to kvůli opožděnému doručení předvolání k soudnímu jednání K.-W. Braun-Neumannovi, který byl tou dobou držen ve vězeňském zařízení v Německu.
- 10 Dne 25. dubna 2000 uzavřel žalobce v New Yorku (Spojené státy americké) sňatek s pí Neumann.
- 11 V roce 2001 odešla pí Neumann do důchodu a z tohoto titulu pobírala starobní důchod. Podle žalobce se pak od dubna 2002 pí Neumann usadila v Německu. V „certificat de résidence historique“ (osvědčení o dosavadních adresách bydliště) města Andenne, které žalobce předložil po jednání (viz bod 33 tohoto rozsudku), jsou však uvedeny pouze adresy v Belgii.
- 12 V roce 2003 zahájil K.-W. Braun-Neumann v Německu řízení o rozvod svého manželství s pí Neumann.
- 13 Paní Neumann zemřela dne 25. července 2004 v Německu.
- 14 Dne 11. srpna 2004 požádal žalobce o přiznání nároku na pozůstalostní důchod a Parlament jeho žádosti dne 23. září 2004 vyhověl s účinností od 1. listopadu 2004.

- 15 Rozhodnutím ze dne 25. srpna 2004 Amtsgericht-Familiengericht-Merzig (Okresní soud v Merzigu, Německo) vyhověl návrhu na rozvod podanému K.-W. Braun-Neumannem, později však tento soud ve svém usnesení ze dne 21. ledna 2005 konstatoval, že se řízení o rozvod považuje za právně neplatné, neboť manželství pí Neumann a K.-W. Braun-Neumanna zaniklo smrtí pí Neumann dne 25. července 2004.
- 16 Do rodinné knihy manželů Braun-Neumannových vydané příslušnými německými orgány však byla dne 19. ledna 2005 doplněna poznámka, že manželka „je také provdaná“ za žalobce, s uvedením místa a data sňatku. Podobná poznámka zmiňující první sňatek pí Neumann byla dne 6. dubna 2006 doplněna do rodinné knihy manželů Mandt-Neumannových.
- 17 Amtsgericht Siegen (Okresní soud v Siegen, Německo), na nějž se obrátil Landrat des Kreises Siegen-Wittgenstein Standesamtsaufsicht (zemský rada okresu Siegen-Wittgenstein, orgán dozoru ve věcech matriky, Německo), ve svém usnesení ze dne 25. ledna 2006 mimoto konstatoval, že je třeba provést změnu v úmrtním listu pí Neumann tak, aby v něm byl jako její manžel uveden nejen W. Mandt, ale také K.-W. Braun-Neumann. Takto změněný úmrtní list byl vydán dne 23. března 2006.
- 18 Podle Parlamentu požádal K.-W. Braun-Neumann dne 29. března 2006 o přiznání nároku na pozůstalostní důchod jako pozůstalý manžel pí Neumann; v rámci své žádosti předal K.-W. Braun-Neumann Parlamentu usnesení Amtsgericht Siegen ze dne 25. ledna 2006, jakož i úmrtní list změněný v návaznosti na toto usnesení.
- 19 OJ uvědomil K.-W. Braun-Neumanna dopisem ze dne 8. září 2006 o rozhodnutí, podle kterého mu bude s účinností od 1. dubna 2006 vypláceno 50 % pozůstalostního důchodu po pí Neumann. Dopisem z téhož dne OJ žalobci oznámil, že pozůstalostní důchod, který pobírá ve výši 100 %, musí být s účinností od 1. dubna 2006 snížen o 50 % s tím, že zbývajících 50 % náleží počínaje tímto datem K.-W. Braun-Neumannovi jako pozůstalému manželovi pí Neumann; v tomtéž dopise Parlament žalobci sdělil, že pí Neumann byla podle svých údajů z matriky v okamžiku své smrti provdaná současně za něj a za K.-W. Braun-Neumanna, a doplnil, že zkoumal také rozsudek o rozvodu, jež vydal Tribunal de première instance de Namur, jakož i rozsudek Bayerisches Oberstes Landesgericht. Dne 18. října 2006 pak Parlament stanovil nároky K.-W. Braun-Neumanna a s účinností od 1. dubna 2006 mu přiznal 50 % pozůstalostního důchodu po pí Neumann.
- 20 Žalobce napadl rozhodnutí ze dne 8. září 2006, které bylo vůči němu vydáno, stížností, kterou jeho zástupce podal dopisem ze dne 13. září 2006 a která byla doplněna dopisem ze dne 5. října 2006; žalobce také Parlamentu podrobně vyložil své argumenty v dopisech z 30. září a 4. října 2006. Rozhodnutím ze dne 8. února 2007 OJ s odkazem na tyto čtyři dopisy žalobcovu stížnost zamítl.
- 21 Poté, co bylo částečně vyhověno stížnosti K.-W. Braun-Neumanna ohledně zpětného vyplacení poloviny pozůstalostního důchodu za dobu od 1. srpna 2004 do 31. března 2006, podal K.-W. Braun-Neumann k Soudu žalobu, kterou se v podstatě domáhal, aby mu byla zpětně od 1. srpna 2004 vyplacena druhá polovina tohoto důchodu. Usnesením ze dne 23. května 2008 Soud žalobu odmítl jako nepřípustnou (Braun-Neumann v. Parlament, F-79/07, Sb. VS s. I-A-1-181 a II-A-1-1957); kasační opravný prostředek podaný K.-W. Braun-Neumannem proti tomuto usnesení byl zamítnut usnesením Soudu prvního stupně ze dne 15. ledna 2009, Braun-Neumann v. Parlament (T-306/08 P, Sb. VS s. I-B-1-1 a II-B-1-1).

Návrhová žádání účastníků řízení a řízení

- 22 Žalobce navrhuje, aby Soud:
- zrušil rozhodnutí OJ ze dne 8. února 2007;

- uložil Parlamentu, aby mu vyplatil od 1. dubna 2006 dalších 50 % z pozůstalostního důchodu po jeho manželce, pí Neumann, a aby mu nadále tuto částku vyplácel každý měsíc.
- 23 Žalobce krom toho žádá, aby Soud:
- povolil němčinu jako jednací jazyk v souladu s čl. 35 odst. 2 písm. c) jednacího řádu Soudu prvního stupně.
- 24 Žalobce sice v úvodu své žaloby žádá také o poskytnutí právní pomoci, nakonec však v textu své žaloby uvádí, že žádost v tomto směru podá později. Žalobce přitom následně žádnou takovou žádost nepodal.
- 25 Parlament navrhuje, aby Soud:
- prohlásil žalobu za částečně nepřijatelnou;
 - ve zbývajících částech žalobu zamítl jako neopodstatněnou;
 - rozhodl o nákladech řízení podle práva.
- 26 Dopisy z 30. listopadu 2007 a 30. dubna 2008 Soud v souladu s články 55 a 56 jednacího řádu vyzval účastníky řízení, aby se vyjádřili a předložili stanoviska k některým aspektům sporu. Účastníci řízení těmto organizačním procesním opatřením ve stanovených lhůtách vyhověli.
- 27 Dopisy ze dne 24. října 2008 uvědomil Soud účastníky řízení o tom, že hodlá vyzvat K.-W. Braun-Neumanna v souladu s čl. 111 odst. 1 jednacího řádu, aby vstoupil do řízení, a vyzval je, aby se k tomu vyjádřili. Žalobce Soudu sdělil, že se vzdává práva předložit k tomuto vyjádření; Parlament ve stanovené lhůtě uvedl, že k takové výzvě nemá zásadních námitek.
- 28 Dopisem ze dne 21. listopadu 2008 vyzval Soud K.-W. Braun-Neumanna, aby se vyjádřil k výzvě k vstupu do řízení, která mu byla Soudem zaslána. K.-W. Braun-Neumann v reakci na tuto výzvu prohlásil, že si přeje do řízení vstoupit na podporu návrhových žádání Parlamentu.
- 29 Dopisy ze dne 16. prosince 2008 se Soud účastníků řízení dotázal, zda si přejí, aby některé skutečnosti obsažené ve spise, které by považovali za tajné nebo důvěrné, nebyly K.-W. Braun-Neumannovi sdělovány. Parlament Soudu ve stanovené lhůtě sdělil, že nikoli; žalobce na výzvu Soudu neodpověděl.
- 30 Usnesením předsedy Soudu ze dne 3. března 2009 doručeným účastníkům řízení dne 4. března 2009 bylo K.-W. Braun-Neumannovi v projednávané věci povoleno vedlejší účastenství na podporu návrhových žádání Parlamentu.
- 31 Ve svém spisu vedlejšího účastníka podaném dne 20. dubna 2009 K.-W. Braun-Neumann navrhl, aby Soud žalobu zamítl. Dopisy z 30. dubna 2009 Soud hlavním účastníkům řízení sdělil, že na spis vedlejšího účastníka mohou odpovědět v rámci ústní části řízení.
- 32 Hlavní účastníci řízení a vedlejší účastník na jednání požádali, aby jim bylo v rámci řízení umožněno předložit nové dokumenty a důkazy. Po skončení jednání předseda Soudu oznámil, že ústní část řízení není skončena.
- 33 Dopisy ze dne 17. června 2009 uvědomil Soud účastníky řízení o tom, že mají možnost předložit v určité lhůtě dokumenty, jejichž předložení ohlásili v průběhu řízení. Žalobce a K.-W. Braun-Neumann zaslali Soudu ve svých dopisech několik dokumentů. Mezi dokumenty předloženými K.-W. Braun-Neumannem jsou zaprvé dopis, který mu žalobce zaslal dne 22. září 1997 a ve kterém požadoval, aby K.-W. Braun-Neumann přestal obtěžovat „jeho ženu“ („meine Frau“), zadruhé rozhodnutí Amtsgericht Nürnberg (Okresní soud v Norimberku, Německo) ze dne

10. prosince 1999, kterým bylo pí Neumann uloženo platit měsíčně částku 400 německých marek (DEM) z titulu vyživovací povinnosti mezi manžely, zatřetí rozhodnutí pro zmeškání ze dne 27. listopadu 2007, které vydal Landgericht Koblenz (Zemský soud v Koblenzi, Německo) a kterým bylo synovi pí Neumann uloženo zaplatit částku 150 000 eur jako povinný dědický díl ve prospěch žalobce, a začtvrté dopis Staatsanwaltschaft Siegen (Státní zastupitelství v Siegen, Německo) ze dne 16. února 2006 zaslaný K.-W. Braun-Neumannovi, ve kterém mu bylo sděleno, že trestní oznámení pro trestný čin dvojího manželství, které podal proti žalobci dne 17. března 2005, musí být z důvodu promlčení odloženo.
- 34 Soud dále nařídil dne 10. července 2009 dodatečná organizační procesní opatření, jimž bylo ve stanovených lhůtách vyhověno.
- 35 Dne 11. září 2009 stanovil Soud termín pro podání případných vyjádření účastníků řízení k předložení a obsahu dokumentů uvedených v bodě 33 tohoto rozsudku na 25. září 2009. Takovéto vyjádření předložil pouze žalobce. Uvádí v něm mimo jiné, že si na výše uvedený dopis ze dne 22. září 1997 nepamatuje, a tvrdí, že rozhodnutí Landgericht Koblenz ze dne 27. listopadu 2007 je výsledkem chybných údajů předložených K.-W. Braun-Neumannem.
- 36 Zástupce vedlejšího účastníka uvědomil Soud o tom, že K.-W. Braun-Neumann dne 9. října 2009 zemřel, a dodal kopii úmrtního listu.
- 37 Dne 12. listopadu 2009 stanovil Soud termín, dokdy měli hlavní účastníci řízení předložit svá případná vyjádření k důsledkům úmrtí K.-W. Braun-Neumanna pro projednávanou věc a dokdy měl zástupce K.-W. Braun-Neumanna Soudu sdělit, zda budou jeho právní nástupci případně v řízení pokračovat, na 26. listopadu 2009.
- 38 Dopisem došlým kanceláři Soudu dne 12. listopadu 2009 Parlament Soudu sdělil, že po smrti K.-W. Braun-Neumanna upravil rozhodnutím ze dne 11. listopadu 2009 výši pozůstalostního důchodu W. Mandta tak, že posledně uvedený bude s účinností od 1. listopadu 2009 pobírat pozůstalostní důchod po pí Neumann v plné výši.
- 39 Dopisem došlým kanceláři Soudu dne 25. listopadu 2009 předložil žalobce své vyjádření k důsledkům úmrtí K.-W. Braun-Neumanna pro projednávanou věc. Žalobce se mimo jiné domnívá, že úmrtí K.-W. Braun-Neumanna neznamená odlišné posouzení právní situace, která je předmětem sporu. Skutečnost, že pozůstalostní důchod je nyní v plné výši vyplácen žalobci, by však měla být považována za důkaz na podporu jeho nároků; Parlament tím totiž znovu uznává existenci rozvodu manželství pí Neumann a K.-W. Braun-Neumanna, jakož i zákonnost manželství pí Neumann a W. Mandta. Žalobce z toho dovozuje, že jeho nárok na vyplácení 100 % pozůstalostního důchodu byl dán i v minulosti, v době od úmrtí pí Neumann do podání žaloby a každopádně od 1. srpna 2004 do 1. dubna 2006.
- 40 Dne 26. listopadu 2009 předložil Parlament své vyjádření k důsledkům úmrtí K.-W. Braun-Neumanna pro projednávanou věc, přičemž zejména uvedl, že otázka, zda lze W. Mandta považovat za jediného pozůstalého manžela nebo zda měl být pozůstalostní důchod rozdělen mezi W. Mandta a K.-W. Braun-Neumanna, podle něj zůstává i po smrti K.-W. Braun-Neumanna otevřená.
- 41 Dopisem došlým kanceláři Soudu dne 26. listopadu 2009 zástupce vedlejšího účastníka sdělil Soudu jednak to, že ze závěti K.-W. Braun-Neumanna vyplývá, že S. Meyer je jeho jedinou univerzální dědičkou, a jednak to, že v tomto svém postavení má zájem převzít po něm vedlejší účastenství v projednávané věci. K dopisu zástupce vedlejšího účastníka byly přiloženy kopie závěti ze dne 7. ledna 2008 a zápisu Amtsgericht Merzig – soudu příslušného pro dědické věci – ze dne 3. listopadu 2009. V tomtéž dopise se zástupce vedlejšího účastníka zavázal předložit svou novou plnou moc později, což učinil dne 9. prosince 2009.
- 42 Ústní část řízení byla ukončena dne 5. ledna 2010 a věc byla dána k poradě soudu.

Předmět sporu

- 43 Na podporu svých návrhových žádání se žalobce domáhá zrušení rozhodnutí OOJ ze dne 8. února 2007, kterým byla zamítnuta jeho stížnost. V tomto ohledu je třeba připomenout, že návrhová žádání, která formálně směřují ke zrušení rozhodnutí o zamítnutí stížnosti, mají v případě, kdy toto rozhodnutí nemá samostatný obsah, ten účinek, že se Soudu předkládá akt, proti němuž byla stížnost podána (rozsudek Soudního dvora ze dne 17. ledna 1989, Vainker v. Parlament, 293/87, Recueil, s. 23, bod 8; rozsudky Soudu prvního stupně ze dne 10. prosince 1992, Williams v. Účetní dvůr, T-33/91, Recueil, s. II-2499, bod 23, a ze dne 6. dubna 2006, Camós Grau v. Komise, T-309/03, Sb. rozh. s. II-1173, bod 43; rozsudek Soudu ze dne 4. června 2009, Mölling v. Europol, F-11/08, Sb. VS s. I-A-1-159 a II-A-1-899, bod 27). V projednávané věci byla žalobcova stížnost, kterou OOJ dne 8. února 2007 zamítl, namířena proti rozhodnutí ze dne 8. září 2006, kterým byl pozůstalostní důchod po pí Neumann s účinností od 1. dubna 2006 snížen o 50 %. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí ze dne 8. února 2007 nemá samostatný obsah, neboť jen potvrzuje rozhodnutí ze dne 8. září 2006, a to navíc pomocí odůvodnění, které v podstatných bodech přebírá odůvodnění tohoto rozhodnutí, i když ho o něco více rozvádí, je tedy třeba vycházet z toho, že žaloba směřuje pouze proti rozhodnutí ze dne 8. září 2006, které bylo vydáno vůči žalobci (dále jen „napadené rozhodnutí“).
- 44 Pokud jde o žádost žalobce, aby byla němčina povolena jako jednací jazyk, je třeba připomenout, že podle čl. 35 odst. 1 a 2 jednacího řádu Soudu prvního stupně, ve znění platném ke dni podání žaloby, volí jednací jazyk – z 23 úředních jazyků Evropské unie – žalobce, s výhradou ustanovení čl. 35 odst. 2 písm. a) až c) uvedeného jednacího řádu, která se ale v projednávané věci nepoužijí. Podle článku 29 jednacího řádu Soudu, ve znění platném od 1. listopadu 2007, každopádně platí, že se před Soudem použijí pravidla jazykového režimu upravená jednacím řádem Soudu prvního stupně, a sice výše uvedená ustanovení čl. 35 odst. 1 a 2 tohoto jednacího řádu. V projednávané věci tedy není namístě, aby Soud rozhodoval o žádosti žalobce na povolení němčiny jako jednacího jazyka, protože žalobce si může rovnou zvolit němčinu za jednací jazyk, což ostatně učinil.
- 45 Krom toho je třeba konstatovat, že úmrtí K.-W. Braun-Neumanna, k němuž došlo dne 9. října 2009, neznamená, že by spor, který byl Soudu předložen, byl bezpředmětný, s výjimkou návrhových žádání směřujících k uložení povinnosti Parlamentu, týkají-li se období po 31. říjnu 2009; žalobce totiž od tohoto data pobírá pozůstalostní důchod po pí Neumann v plné výši (viz bod 38 tohoto rozsudku). Návrhová žádání žalobce směřující k uložení povinnosti Parlamentu jsou tedy bezpředmětná v části, v níž odkazují na toto období. Naproti tomu jsou plně relevantní, pokud jde o období před datem úmrtí K.-W. Braun-Neumanna.

K návrhovým žádáním směřujícím ke zrušení napadeného rozhodnutí

Argumenty účastníků řízení

- 46 Na podporu svých návrhových žádání směřujících ke zrušení napadeného rozhodnutí žalobce tvrdí, že napadené rozhodnutí porušuje právo Unie. V rámci své argumentace uplatňuje devět výtek.
- 47 První výtku má dvě části. Vzhledem k tomu, že proti usnesení Bayerisches Oberstes Landesgericht ze dne 11. října 1999 nebylo možné podat žádný procesní prostředek zejména k Bayerischer Verfassungsgerichtshof (Ústavní soud Bavorska) (viz bod 9 tohoto rozsudku), byla podle žalobce práva pí Neumann i jeho práva omezena. Dále podle něj usnesení Bayerisches Oberstes Landesgericht vycházelo z chybných předpokladů a mimoto není v souladu s právem platným v době, kdy bylo vydáno, zvláště s právem Unie. Podle žalobce totiž zaprvé uvedené usnesení neuvádí, zda Bayerisches Oberstes Landesgericht ověřil tvrzení K.-W. Braun-Neumanna ohledně průběhu řízení o rozvod před Tribunal de première instance de Namur; předvolání k Tribunal de première instance de Namur bylo navíc podle žalobce doručeno K.-W. Braun-Neumannovi v souladu s platnými normami

mezinárodního práva, a ten tedy měl dostatek času od doručení uvedeného předvolání dne 4. srpna 1995 až do 6. září 1995, kdy Tribunal de première instance de Namur vydal rozsudek o rozvodu, k předložení vyjádření tomuto soudu; K.-W. Braun-Neumann se na rozdíl od svého prohlášení proti uvedenému rozsudku o rozvodu navíc ani neodvolal.

- 48 Na základě článku 27 Smlouvy mezi Spolkovou republikou Německo a Belgickým královstvím o vzájemném uznávání a výkonu soudních rozhodnutí, rozhodčích nálezů a veřejných listin v občanských a obchodních věcech, podepsané v Bonnu dne 30. června 1958, která byla v platnosti v okamžiku, kdy Tribunal de première instance de Namur vydal rozsudek o rozvodu, a dále s odkazem na to, co bylo uvedeno v rámci první výtky, pak žalobce v rámci druhé výtky tvrdí, že K.-W. Braun-Neumann řízení před Tribunal de première instance de Namur nezmeškal a že by se i v takovém případě ještě mohl hájit.
- 49 V rámci třetí výtky žalobce tvrdí, že napadené rozhodnutí porušuje nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. L 338, s. 1), neboť v případě rozsudku o rozvodu, jež vydal Tribunal de première instance de Namur, není dán důvod pro neuznání ve smyslu článku 22 nařízení č. 2201/2003.
- 50 V rámci čtvrté výtky žalobce obhajuje platnost rozsudku o rozvodu, jež vydal Tribunal de première instance de Namur, neboť Belgie byla posledním místem společného bydliště manželů pí Neumann a K.-W. Braun-Neumana, a to i přes nesprávné údaje o tomto místě sdělené K.-W. Braun-Neumannem, který přitom nejednal v dobré víře, v řízení před Bayerisches Oberstes Landesgericht, v němž bylo vydáno usnesení ze dne 11. října 1999.
- 51 Pátá výtka směřuje vůči napadenému rozhodnutí v rozsahu, v němž odkazuje na usnesení Amtsgericht Siegen ze dne 25. ledna 2006, ačkoli podle žalobce toto usnesení není pro otázku uznání rozsudku o rozvodu, jež vydal Tribunal de première instance de Namur, relevantní a ostatně ani nemůže být platné v rámci Evropské unie, kde vícenásobné manželství není dovoleno.
- 52 V rámci šesté výtky žalobce tvrdí, že manželství pí Neumann a K.-W. Braun-Neumana trvalo méně než jeden rok, a že se tedy K.-W. Braun-Neumann nemůže z hlediska ustanovení článku 18 přílohy VIII služebního řádu dovolávat nároku na pozůstalostní důchod.
- 53 Sedmá výtka vychází ze skutečnosti, že rozhodnutí ze dne 8. února 2007, kterým byla žalobcova stížnost zamítnuta, odkazuje na ustanovení německého práva, a sice na § 23 a 29 Ehegesetz (zákon o manželství), která již v okamžiku vydání uvedeného rozhodnutí nebyla v platnosti, a dále že byl dán důvod pro neplatnost manželství uzavřeného mezi K.-W. Braun-Neumannem a pí Neumann, neboť v okamžiku sňatku pí Neumann neznala osobnost svého manžela a nevěděla, že byl odsouzen v trestním řízení, i když žalobce uznává, že není aktivně legitimován k tomu, aby toto manželství napadl.
- 54 V rámci osmé výtky žalobce uvádí, že Parlament považoval pí Neumann za rozvedenou ve smyslu služebního řádu, jakmile rozsudek o rozvodu, jež vydal Tribunal de première instance de Namur, nabyl právní moci, a to se všemi finančními důsledky, které to s sebou přináší. Po svém sňatku s žalobcem byla pí Neumann orgánem opět považována za vdanou ženu „se všemi odpovídajícími příplatky a odpočty z hlediska nároku, příjmů a důchodů“. Za takovýchto okolností Parlament podle žalobce vzbudil u pí Neumann a u žalobce legitimní očekávání o jejich postavení coby manželů.
- 55 Žalobce, který tvrdí, že podle článku 18 přílohy VIII služebního řádu již samotné postavení coby pozůstalého manžela stačí pro přiznání 100 % pozůstalostního důchodu, má v rámci deváté výtky za to, že mu takové postavení svědčí, a že tedy má nárok na tento důchod v plné výši. Usnesením Amtsgericht Siegen ze dne 25. ledna 2006 totiž podle něj není zpochybněn fakt, že se v New Yorku platně oženil s pí Neumann.

- 56 V odpověď na jednotlivé žalobcovy výtky Parlament v podstatě tvrdí, že soud Unie není příslušný k přezkumu vnitrostátních soudních rozhodnutí nebo úkonů vnitrostátních orgánů. Z tohoto důvodu se Parlament domnívá, že se žalobce nemůže před Soudem dovolávat případných chyb, jichž se dopustily německé vnitrostátní soudy, a že OOI byl povinen přihlédnout k úmrtnímu listu, jak byl změněn příslušným orgánem, a odpovídajícím způsobem změnit důchodové nároky, které byly žalobci vyměřeny. Parlament také poukazuje na skutečnost, že k 6. září 1995, kdy Tribunal de première instance de Namur vydal rozsudek o rozvodu, nebylo nařízení č. 2201/2003 použitelné. Parlament krom toho uvádí, že ustanovení § 23 a 29 Ehegesetz sice byla zrušena, každopádně je však nahradil obsahově totožný § 1313 Bürgerliches Gesetzbuch (německý občanský zákoník, dále jen „BGB“). Pokud jde navíc o délku trvání manželství pí Neumann a K.-W. Braun-Neumanna, Parlament uvádí, že i kdyby bylo třeba toto manželství považovat za rozvedené rozsudkem o rozvodu, jež vydal Tribunal de première instance de Namur, toto manželství nicméně trvalo dva roky, neboť pí Neumann a K.-W. Braun-Neumann uzavřeli sňatek dne 3. května 1993. Parlament konečně tvrdí, že se žalobce s ohledem na zásadu shody mezi stížností a žalobou nemůže poprvé dovolávat zásady legitimního očekávání až ve své žalobě.
- 57 K.-W. Braun-Neumann ve spisu vedlejšího účastníka z převážné části přebírá argumenty Parlamentu, k nimž však doplňuje zejména dvě úvahy. Podpůrně tvrdí, že pouhou skutečností, že Parlament žalobci vyplácel pozůstalostní důchod v plné výši, nelze považovat za ujištění ze strany úřadu, protože pouhá výplata nemůže u příjemce vzbuzovat žádné legitimní očekávání ohledně legality dávky. Dále vzhledem k tomu, že každý úředník může mít jen jeden nárok na důchod, Parlament podle něj postupoval správně, když pozůstalostní důchod po pí Neumann rozdělil mezi oba pozůstalé manžely.

Závěry Soudu

- 58 V rámci prvních pěti výtek a v rámci sedmé výtky žalobce ve skutečnosti napadá postavení K.-W. Braun-Neumanna jakožto pozůstalého manžela. V rámci šesté výtky žalobce vychází z předpokladu, že K.-W. Braun-Neumann má postavení pozůstalého manžela, Parlamentu však vytýká, že porušil článek 18 přílohy VIII služebního řádu, protože K.-W. Braun-Neumann podle něj neměl postavení pozůstalého manžela pí Neumann po dobu nejméně jednoho roku, kterou tento článek požaduje. Osmá výtka vychází z porušení zásady legitimního očekávání. Konečně v rámci deváté výtky žalobce poukazuje na nesprávné použití článku 18 přílohy VIII služebního řádu, neboť Parlament, který jej uznal za pozůstalého manžela, mu měl přiznat pozůstalostní důchod v plné výši, přestože totéž postavení bylo uznáno K.-W. Braun-Neumannovi.
- 59 Z předcházejících bodů vyplývá, že žalobcova argumentace spočívá v zásadě na dvou žalobních důvodech.
- 60 První žalobní důvod vychází z porušení článku 18 přílohy VIII služebního řádu a člení se na tři části. První část, která odpovídá prvním pěti výtkám žalobce a jeho sedmé výtce, spočívá na zpochybnění samotného postavení K.-W. Braun-Neumanna jako pozůstalého manžela. Druhá část tohoto žalobního důvodu se pojí se šestou výtkou a týká se nedodržení podmínky minimální délky trvání manželství podle výše uvedeného článku, pokud jde o manželství pí Neumann a K.-W. Braun-Neumanna. Třetí část, která spočívá na deváté výtce, se týká výše pozůstalostního důchodu náležejícího pozůstalému manželovi zemřelého úředníka v případě, že je totéž postavení uznáno ještě další osobě.
- 61 Druhý žalobní důvod, který odpovídá osmé výtce, vychází z porušení zásady legitimního očekávání.

K prvnímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení článku 18 přílohy VIII služebního řádu

– K první části prvního žalobního důvodu, v níž je zpochybněno samotné postavení K.-W. Braun-Neumanna jako pozůstalého manžela

- 62 Podle judikatury platí, že z požadavků na jednotné používání práva Unie a ze zásady rovnosti vyplývá, že znění ustanovení práva Unie, které neobsahuje žádný výslovný odkaz na právo členských států za účelem určení jeho smyslu a působnosti, musí být obvykle v celé Unii vykládáno autonomně, přičemž se musí přihlídnout ke kontextu ustanovení a cíli sledovaného dotčenou právní úpravou (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 18. ledna 1984, Ekro, 327/82, Recueil, s. 107, bod 11; rozsudky Soudu prvního stupně ze dne 18. prosince 1992, Díaz García v. Parlament, T-43/90, Recueil, s. II-2619, bod 36; ze dne 22. února 2006, Adam v. Komise, T-342/04, Sb. VS s. I-A-2-23 a II-A-2-107, bod 32). V předmětné judikatuře se nicméně také připouští, že i v případě, že neexistuje výslovný odkaz, může použití práva Unie zahrnovat případně odkaz na právo členských států, zvláště jestliže soud Unie nemůže najít v právu Unie nebo v obecných zásadách práva Unie skutečnosti, které mu umožní upřesnit obsah a dosah tohoto ustanovení na základě autonomního výkladu.
- 63 Tak tomu je zejména tehdy, jedná-li se o pojmy týkající se osobního stavu a rodinného práva (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 17. dubna 1986, Reed, 59/85, Recueil, s. 1283, bod 15, a zvláště ze dne 31. května 2001, D a Švédsko v. Rada, C-122/99 P a C-125/99 P, Recueil, s. I-4319, body 34 až 38), neboť v dané oblasti neexistují v právním řádu Unie psané právní normy. V tomto ohledu bylo konkrétně rozhodnuto, že otázka formální platnosti dohody o výživném, coby podmínky pro poskytnutí pozůstalostního důchodu rozvedenému manželovi podle článku 27 přílohy VIII služebního řádu, musí být řešena podle vnitrostátního práva (rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 21. dubna 2004, M v. Soudní dvůr, T-172/01, Recueil, s. II-1075, body 72 a 73).
- 64 Je však třeba ještě určit, jak se má rozumět odkazu na vnitrostátní právo, jedná-li se o peněžitou výhodu upravenou služebním řádem a pokud poskytnutí této výhody závisí na rodinném stavu úředníka a tento stav je dvěma různými vnitrostátními právními řády posuzován protichůdně.
- 65 V projednávané věci vyvstává konkrétně otázka, zda příslušný orgán Unie rozhoduje o tom, lze-li určitou osobu považovat za „pozůstalého manžela“, postupem podle mezinárodního práva soukromého, a tudíž na základě vnitrostátního právního řádu určeného tímto postupem. Nejen zjevné požadavky administrativního managementu, ale také a hlavně právní úvahy přitom brání tomu, aby byl použit postup podle mezinárodního práva soukromého.
- 66 Zaprvé právní řád Unie sice obsahuje několik instrumentů mezinárodního práva soukromého, které se týkají otázky osobního stavu, zejména nařízení č. 2201/2003, nicméně je třeba konstatovat, že v případě, kdy je rodinný stav úředníka posuzován dvěma různými vnitrostátními právními řády protichůdně, se ukazuje, že toto nařízení poskytuje jen velmi omezenou pomoc při určování příslušného vnitrostátního právního řádu. Předně, podle nařízení č. 2201/2003 jsou rozhodnutí o rozvodu manželství uznána *ex lege* a rozsudky, v nichž se toto nařízení použije, tj. rozsudky o uznání rozvodu manželství (o které by se příslušný orgán Unie mohl opřít při výkonu své pravomoci zmíněné v bodě 64 tohoto rozsudku), existují pouze tehdy, je-li uznání takového rozvodu předmětem sporu a obrátí-li se některý z účastníků řízení na soud příslušný pro rozhodování ve věcech uznávání. V souvislosti s rozhodnutími o rozvodu manželství je dále třeba poukázat na skutečnost, že soudní řízení o uznání může vést k rozdílným vnitrostátním rozsudkům podle toho, v jakém členském státě byl spor soudu předložen. Výše uvedené nařízení se konečně nepoužije na rozhodnutí vydaná ve třetích státech a lze se jej dovolávat pouze před členskými státy vyjma Dánska, pokud jde o rozhodnutí vydaná v těchto státech.

- 67 Zadruhé nástroje práva Unie, na které se odkazuje v předchozím bodě, se sice mohou týkat otázky osobního stavu, obsahují však převážně normy určující mezinárodní soudní příslušnost. Právní řád Unie naproti tomu za současného stavu platného práva neobsahuje kolizní normy ve věcech osobního stavu. Přitom je nesporné, že se normy vnitrostátních právních řádů v dané oblasti nesblíží. Všechny vnitrostátní systémy kolizních norem se sice snaží podřídít osobní stav tomu právu, s nímž je dotyčná osoba nejtěsněji spjata, někteří však považují za vhodný hraniční určovatel státní příslušnost, jiní bydliště a jiní zase volí určitou střední cestu.
- 68 S ohledem na to, že v právu Unie chybí ucelený soubor norem mezinárodního práva soukromého, a dále s ohledem na rozdíly, které panují ve vnitrostátních systémech mezinárodního práva soukromého, se tedy zjišťování, který vnitrostátní právní řád by jako jediný byl „příslušný“ pro určení osobního stavu dané osoby pro účely použití takového ustanovení sekundárního práva, jako je článek 79 služebního řádu nebo článek 18 jeho přílohy VIII, ukazuje být pro administrativní orgán Unie zvláště složitý a z právního hlediska velmi nejistý úkol, nehledě na administrativní požadavky a omezení (viz v tomto smyslu stanovisko generálního advokáta Warnera předcházející rozsudku Soudního dvora ze dne 5. února 1981, P. v. Komise, 40/79, Recueil, s. 382 a násl.). Takového postupu, který se mimo jiné rovná soudní normotvorbě, by se měl mimoto zdržet i soud Unie (výše uvedené stanovisko generálního advokáta Warnera, s. 383).
- 69 Když Parlament v projednávané věci ověřoval, zda je namístě uznat K.-W. Braun-Neumanna jako pozůstalého manžela, vycházel při tom hlavně z úvah založených na hmotném právu a na právním řádu země, v daném případě Německa, která zjevně vykazovala velmi těsné pouto jak k situaci K.-W. Braun-Neumanna, tak ke sporu jako celku, aniž však svůj názor výslovně podepřel úvahami založenými na mezinárodním právu soukromém.
- 70 K.-W. Braun-Neumann byl totiž německým státním příslušníkem s bydlištěm v Německu. A nejenže se v této zemi uskutečnil jeho sňatek s pí Neumann, ale navíc i pí Neumann, jejímž je podle svých slov pozůstalým manželem, byla německou státní příslušnicí, a ačkoli po dobu, kdy vykonávala své povolání, pobývala v Belgii, zdá se, že po odchodu do důchodu své bydliště přemístila do Německa; žalobce sice po jednání předložil belgické osvědčení o bydlišti pí Neumann, kde byly uvedeny belgické adresy až do data její smrti, nicméně je třeba konstatovat, že ve své odpovědi ze dne 9. června 2008 na Soudem nařízená procesní organizační opatření žalobce sám uznal, že se pí Neumann v dubnu roku 2002 usadila v Německu, a dále že průkaznost osvědčení o bydlišti je velmi relativní, protože vystavující orgány skutečné bydliště neověřují (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 8. dubna 2008, Bordini v. Komise, F-134/06, Sb. VS s. I-A-1-87 a II-A-1-435, bod 76). Navíc i druhá osoba, jež si nárokovala postavení pozůstalého manžela pí Neumann, a sice žalobce, byla německým státním příslušníkem a měla v tomto státě bydliště.
- 71 S ohledem na takto těsné vztahy s Německem se Parlament oprávněně odvolal na německé hmotné právo a na německý právní řád, když odpovídal na otázku, zda je namístě uznat K.-W. Braun-Neumanna jako pozůstalého manžela, aniž bylo nutné komparativně zjišťovat, zda bylo Německo státem s nejtěsnějším poutem ke K.-W. Braun-Neumannovi nebo ke sporu jako celku, což se ostatně jeví být velmi pravděpodobné.
- 72 Krom toho nelze zpochybňovat skutečnost, že ve většině vnitrostátních právních řádů by rodinný stav K.-W. Braun-Neumanna byl také určován podle německého hmotného práva a odpovídal by rodinnému stavu, jaký by byl v jeho případě uznán v rámci právního řádu tohoto členského státu.
- 73 Přitom nelze rozumně pochybovat o tom, že z hlediska německého hmotného práva a německého právního řádu měl K.-W. Braun-Neumann od okamžiku smrti pí Neumann až do vlastní smrti postavení jejího pozůstalého manžela.
- 74 Předně není sporu o tom, že K.-W. Braun-Neumann uzavřel dne 3. května 1993 v Německu sňatek s pí Neumann a získal od tohoto data postavení jejího manžela.

- 75 Navíc je nesporné, že po skončení řízení, které v Německu zahájila pí Neumann a jehož cílem bylo uznání rozsudku o rozvodu, jež vydal Tribunal de première instance de Namur, Bayerisches Oberstes Landesgericht odmítl uvedený rozsudek uznat v rámci německého právního řádu.
- 76 Nesporné je ostatně také to, že usnesením ze dne 21. ledna 2005 Amtsgericht-Familiengericht-Merzig konstatoval, že řízení o rozvod, které před ním zahájil K.-W. Braun-Neumann vůči pí Neumann a v němž byl dne 25. srpna 2004 prohlášen rozvod, pozbylo platnosti, neboť manželství zaniklo smrtí pí Neumann dne 25. července 2004.
- 77 Usnesením Amtsgericht Siegen ze dne 25. ledna 2006 byla krom toho nařízena změna úmrtního listu pí Neumann v tom smyslu, že v úmrtním listu se za jejího manžela označuje nejen žalobce, který v něm již uveden byl, ale také K.-W. Braun-Neumann. Změněný úmrtní list, v němž se za manžela pí Neumann označuje žalobce a zároveň K.-W. Braun-Neumann, byl vydán dne 23. března 2006.
- 78 Nejenže navíc příslušné německé orgány ponechaly v platnosti rodinnou knihu manželů K.-W. Braun-Neumanna a pí Neumann poté, co pí Neumann uzavřela v roce 2000 sňatek s žalobcem, ale též do rodinné knihy posledně uvedeného manželského páru doplnily poznámku, že pí Neumann „je také provdaná“ za K.-W. Braun-Neumanna.
- 79 Z předchozích bodů vyplývá, že z hlediska německého hmotného práva a německého právního řádu manželství pí Neumann a K.-W. Braun-Neumanna trvalo až do smrti pí Neumann dne 25. července 2004 a že přinejmenším z hlediska tohoto hmotného práva a tohoto právního řádu je třeba pí Neumann a K.-W. Braun-Neumanna považovat do tohoto data za manžele, takže si K.-W. Braun-Neumann mohl od 25. července 2004 nárokovat postavení pozůstalého manžela pí Neumann ve smyslu článku 79 služebního řádu.
- 80 Argumenty, jimiž žalobce popírá postavení K.-W. Braun-Neumanna jakožto pozůstalého manžela, nemohou tento závěr zpochybnit.
- 81 To platí konkrétně pro tvrzení žalobce týkající se důvodů neplatnosti manželství pí Neumann a K.-W. Braun-Neumanna, které měly ležet na straně posledně uvedeného. Je totiž třeba konstatovat, že jejich manželství nebylo nikdy napadeno před soudem.
- 82 Dále skutečnost, že rozhodnutí ze dne 8. února 2007, kterým byla zamítnuta žalobcová stížnost, odkazuje na ustanovení německého práva, která již podle něj v okamžiku, kdy toto rozhodnutí bylo vydáno, nebyla v platnosti, nemůže mít vliv na postavení K.-W. Braun-Neumanna jakožto pozůstalého manžela ani způsobit neplatnost uvedeného rozhodnutí. Jak již Parlament uvedl, aniž mu žalobce v tomto bodě oponoval, § 23 a § 29 Ehegesetz, na které napadené rozhodnutí odkazuje, byly sice zrušeny, každopádně je však nahradil § 1313 BGB, který je svým obsahem v podstatě totožný; z uvedeného rozhodnutí dále vyplývá, že předmětná ustanovení, jež zdaleka nepředstavují důvod, z něžž OJ při zamítnutí stížnosti vycházel, jsou citována pouze jako referenční vnitrostátní ustanovení, pokud jde o zpochybnění platnosti manželství v rámci německého právního řádu.
- 83 Pokud jde o otázku platnosti rozsudku o rozvodu, jež vydal Tribunal de première instance de Namur, je sice pravda, že jeho platnost v belgickém právním řádu není zpochybněna, stačí však konstatovat, že jeho platnost v Belgii nemá žádný vliv na jeho platnost v jiných vnitrostátních právních řádech, a zvláště v Německu, kde jeho uznání bylo odmítnuto, jak již bylo uvedeno výše.
- 84 Rovněž je třeba odmítnout výhrady žalobce týkající se jednak odmítnutí uznání rozsudku o rozvodu, jež vydal Tribunal de première instance de Namur, v rámci německého právního řádu a jednak usnesení Amtsgericht Siegen ze dne 25. ledna 2006 (viz body 49 a 51 tohoto rozsudku). Soudu ani orgánům Unie totiž nepřísluší při uplatňování služebního řádu přezkoumávat opodstatněnost

rozhodnutí vydaných vnitrostátními soudy, zejména za takových okolností, o jaké jde v projednávané věci. Konečně rozsudek o rozvodu, jež vydal Tribunal de première instance de Namur, nespadá do časové působnosti nařízení č. 1347/2000 a č. 2201/2003, kterých se žalobce dovolává.

- 85 Vzhledem k tomu, že argumentace žalobce, jíž se snaží popřít postavení K.-W. Braun-Neumanna jakožto pozůstalého manžela, byla tímto odmítnuta, je třeba ještě podotknout, že uzná-li Parlament K.-W. Braun-Neumannovi uvedené postavení, není toto v rozporu s uznáním téhož postavení žalobci ani to není neslučitelné s veřejným pořádkem v rámci Unie.
- 86 Zprv je nutno konstatovat, že německý právní řád výslovně a mnoha způsoby (viz zejména body 77 a 78 tohoto rozsudku) uznal za manžela pí Neumann žalobce a zároveň K.-W. Braun-Neumanna. V tomto ohledu je třeba dále připomenout názor Parlamentu, podle kterého je v německém právu manželství zákonné, i když bylo uzavřeno v rozporu s platnými zákonnými zákazy, dokud nebylo zrušeno soudním rozhodnutím.
- 87 Zadruhé, jestliže s ohledem na předchozí úvahy orgán Unie uzná pro účely poskytnutí peněžité výhody dvěma osobám postavení pozůstalého manžela jedné a téže zemřelé bývalé úřednice, každopádně to neznamená, že by na úrovni Unie bylo, byť třeba jen implicitně, schvalováno vícenásobné manželství, což by mohlo nastolovat otázku slučitelnosti s právními zásadami a normami vyšší právní síly, zejména kdyby každá z dotčených osob pobírala celou peněžitou výhodu upravenou pro „jednoho určitého“ pozůstalého manžela (k poslední uvedené otázce viz body 99 až 102 tohoto rozsudku). V každém případě dotčený orgán v projednávané věci pouze vyvodil důsledky z uplatnění vnitrostátních právních předpisů rodinného práva.
- 88 Dále je třeba poukázat na skutečnost, a to bez ohledu na předchozí úvahy, že uznání postavení pozůstalého manžela K.-W. Braun-Neumannovi pro účely použití článku 79 služebního řádu a článku 18 jeho přílohy VIII je v souladu s účelem těchto článků, kterým je vynahradit pozůstalému manželovi ztrátu příjmů způsobenou smrtí úředníka nebo bývalého úředníka, přičemž pozůstalostní důchod představuje s ohledem na tento účel náhradní příjem (viz rozsudek Soudu ze dne 21. října 2009, Ramaekers-Jørgensen v. Komise, F-74/08, Sb. VS s. I-A-1-411 a II-A-1-2229, body 53 a 70). K.-W. Braun-Neumannovi bylo totiž rozhodnutím Amtsgericht Nürnberg ze dne 10. prosince 1999 přiznáno měsíční výživné ve výši 400 DEM, na které již po smrti pí Neumann neměl nárok. Pozůstalostní důchod tak v souladu se svým účelem umožnil nahradit ztrátu tohoto příjmu.
- 89 Z toho vyplývá, že první část prvního žalobního důvodu, v níž bylo zpochybněno samotné postavení K.-W. Braun-Neumanna jakožto pozůstalého manžela, musí být zamítnuta.

– Ke druhé části prvního žalobního důvodu týkající se podmínky minimální délky manželství v trvání jednoho roku podle článku 18 přílohy VIII služebního řádu

- 90 Žalobce tvrdí, že manželství pí Neumann a K.-W. Braun-Neumanna trvalo méně než jeden rok, a že tak K.-W. Braun-Neumann nemůže mít nárok na pozůstalostní důchod, neboť podmínka uvedená v článku 18 přílohy VIII služebního řádu podle žalobce není splněna.
- 91 V tomto ohledu je nutno konstatovat, že ustanovení článku 18 přílohy VIII služebního řádu jsou jasná a přesná a neponechávají žádný prostor pro pochybnosti ohledně svého výkladu. V tomto článku, který stanoví, že pokud bývalý úředník pobíral starobní důchod, má pozůstalý manžel / pozůstalá manželka, „pokud [...] manželství [...] trvalo nejméně jeden rok“, nárok na pozůstalostní důchod, se totiž určitým a jednoznačným způsobem uvádí, že minimální délka jednoho roku se týká existence manželství, a nikoli, jak zdá se nepřímě tvrdí žalobce, soužití manželů.

- 92 Proto i kdyby K.-W. Braun-Neumann, který se s pí Neumann oženil dne 3. května 1993 a který se s ní usadil v Andenne, opustil společné bydliště manželů již v červenci roku 1993, jak to uvedl žalobce, aniž bylo toto jeho tvrzení zpochybněno, zůstává nicméně pravdou, že z hlediska belgického právního řádu bylo jejich manželství prohlášeno za rozvedené až 6. září 1995, tedy po více než dvou letech manželství. Krom toho, jak již bylo uvedeno k první části prvního žalobního důvodu, jejich manželství bylo možné v rámci německého právního řádu považovat za rozvedené až po smrti pí Neumann dne 25. července 2004.
- 93 Pokud jde o manželství pí Neumann a K.-W. Braun-Neumanna, je tedy minimální podmínka jednoho roku manželství stanovená v článku 18 přílohy VIII služebního řádu každopádně splněna.
- 94 I tuto část prvního žalobního důvodu je tedy třeba zamítnout.
- Ke třetí části prvního žalobního důvodu týkající se výše pozůstalostního důchodu vypláceného pozůstalému manželovi v případě, že je totéž postavení uznáno ještě další osobě
- 95 Otázkou, která z této třetí části prvního žalobního důvodu vyvstává, je, zda Parlament mohl platně snížit o 50 % výši pozůstalostního důchodu přiznaného žalobci, a to z důvodu, že K.-W. Braun-Neumann měl také nárok na pozůstalostní důchod podle článku 79 služebního řádu díky svému postavení pozůstalého manžela pí Neumann.
- 96 Je nesporné, že zákonodárce nepamatoval na takovou situaci, o jakou jde v projednávané věci, kdy si dvě různé osoby pro účely uplatnění nároku na pozůstalostní důchod nárokují postavení pozůstalého manžela téhož bývalého úředníka, který pobíral starobní důchod, přičemž se obě tyto osoby dovolávají oddacími listy a soudními rozhodnutími různých členských států (či dokonce jednoho a téhož státu), takže se s ohledem na tyto listiny může skutečně jevit pravděpodobné, že toto postavení svědčí oběma. Ustanovení článku 79 služebního řádu a článku 18 jeho přílohy VIII takový případ neupravují a pouze uvádějí, že pozůstalý manžel bývalého úředníka má nárok na pozůstalostní důchod, přičemž již dále neobjasňují, jakým postupem by mohl být pozůstalostní důchod přiznán v takovém případě, jaký je popsán v tomto bodě, tj. v projednávané věci.
- 97 Vzhledem k tomu, že ve služebním řádu chybí pravidlo, kterým by se v takovémto případě řídilo přiznání pozůstalostního důchodu, bylo na Parlamentu, aby určil způsob řešení sporu, který mu byl předložen, což učinil tak, že se rozhodl rozdělit pozůstalostní důchod rovným dílem mezi žalobce a K.-W. Braun-Neumanna.
- 98 Žalobce zpochybňuje postoj Parlamentu tvrzením, že má nárok na pozůstalostní důchod v plné výši, protože splňuje podmínky článku 18 přílohy VIII služebního řádu, a že jeho nárok nemůže být ovlivněn rozhodnutím Parlamentu o tom, že se článek 18 přílohy VIII použije ještě na další osobu, která je podle Parlamentu také pozůstalým manželem pí Neumann.
- 99 Náзор žalobce, jehož důsledkem by bylo, že částky vyplácené na pozůstalostním důchodu z důvodu smrti jednoho úředníka nebo zaměstnance překročí 100 % výše tohoto důchodu, tak jak je stanovena v ustanoveních článku 79 služebního řádu a článku 18 jeho přílohy VIII, nelze přijmout.
- 100 Zaprvé je třeba podotknout, že služební řád sice neupravuje případ, kdy si dvě různé osoby nárokují postavení pozůstalého manžela, v článku 28 své přílohy VIII však upravuje častou situaci, kdy úředník zanechal současně několik rozvedených manželů s nárokem na pozůstalostní důchod nebo jednoho či více rozvedených manželů a jednoho pozůstalého manžela s nárokem na pozůstalostní důchod; v takové situaci služební řád výslovně upravuje rozdělení výše pozůstalostního důchodu, které se provede úměrně k délce každého manželství. Rozdělení pozůstalostního důchodu je výslovně upraveno i v článku 22 přílohy VIII služebního řádu pro případ, kdy by úředník zanechal současně pozůstalého manžela a osiřelé děti z předchozího manželství nebo jiné právní nástupce. Tato ustanovení sice

teoreticky lze vykládat také *a contrario*, a nikoli pomocí analogie, nicméně Soud má za to, že pravidlo upravené ve výše uvedených ustanoveních, podle kterého smí být přiznán pouze jediný pozůstalostní důchod, platí také u článku 79 služebního řádu a článku 18 jeho přílohy VIII; to, že tato ustanovení zcela mlčí o případu, kdy by si více osob nárokovalo dotčenou dávku, může být způsobeno jedine neobvyklostí takového případu, a nikoli projevenou vůlí zákonodárce přiznat dva, či dokonce tři celé pozůstalostní důchody po jednom úředníkovi nebo zaměstnanci.

- 101 Zadržet, vzhledem k tomu, že úředník má při odchodu do důchodu nárok pouze na jeden důchod od Unie (a vzhledem k tomu, že totéž platí pro pozůstalostní důchod, má-li být rozdělen mezi více příjemců podle článků 22 a 28 přílohy VIII služebního řádu), musí tomu být stejně také při uplatnění článku 79 služebního řádu a článku 18 jeho přílohy VIII v případě více pozůstalých manželů.
- 102 Zatřetí – bez ohledu na to, zda se v projednávané věci použije judikatura, jíž se Parlament dovolává a podle které musí být ustanovení, jež poskytují nárok na finanční dávky, vykládána restriktivně – kdyby se připustilo, že postavení pozůstalého manžela dává přímo nárok na pozůstalostní důchod v plné výši, takže by v případě více osob, kterým může být uvedené postavení uznáno, byl orgán nucen vyplácet dvojnásobek, či dokonce trojnásobek pozůstalostního důchodu, bylo by to jen stěží slučitelné s povinnostmi řádné finanční správy a kontroly rozpočtových výdajů orgánů, jež musí platit v rámci Unie.
- 103 Vzhledem k tomu, že celkové částky, které mohou být vypláceny osobám v postavení pozůstalých manželů, tedy nesmí překročit 100 % částky stanovené v článku 79 služebního řádu, jakož i v článku 18 přílohy VIII služebního řádu, vyvstává otázka rozdělení této částky mezi uvedené osoby.
- 104 Vedle metody rozdělení, kterou zvolil Parlament, a sice rozdělení rovným dílem mezi žalobce a K.-W. Braun-Neumanna, by byly možné i další metody. Soud má však za to, že metoda, o níž bylo v projednávané věci rozhodnuto, není v rozporu s literou, systematickou ani účelem ustanovení článku 79 služebního řádu a článku 18 jeho přílohy VIII, a dokonce ani s ustanoveními celé kapitoly týkající se pozůstalostního důchodu obsažené v této příloze, zvláště když kritérium délky trvání manželství, tak jak je stanoveno v článku 28 přílohy VIII služebního řádu, by bylo stěží použitelné na takový případ, o jaký se jedná v projednávané věci, a dále by bylo v rozporu s účelem článku 79 služebního řádu.
- 105 Délka trvání manželství pí Neumann a K.-W. Braun-Neumanna je totiž zpochybněna a závisí na zjištění vnitrostátního právního řádu, na který je třeba při jejím určování odkázat, což je zvláště složité a velmi nejisté, jak bylo uvedeno v bodě 68 tohoto rozsudku.
- 106 Krom toho, i kdyby se kritérium délky trvání manželství mohlo použít tak, že by se pro každého pozůstalého manžela odkázalo na vnitrostátní právní řád, který je pro něj pro účely použití tohoto kritéria příznivější, a sice na belgický právní řád, pokud jde o žalobce, a na německý právní řád, pokud jde o K.-W. Braun-Neumanna, pak manželství žalobce trvalo čtyři roky a tři měsíce, zatímco manželství K.-W. Braun-Neumanna trvalo jedenáct let a o něco více než dva měsíce. Rozdělení pozůstalostního důchodu, jež by K.-W. Braun-Neumannovi poskytlo vyšší procento, než na jaké by měl nárok žalobce, by přitom bylo zjevně v rozporu s účelem článku 79 služebního řádu, který je připomenut v bodě 88 tohoto rozsudku. Nejenže totiž soužití pí Neumann a K.-W. Braun-Neumanna trvalo sotva několik měsíců, ale toto manželství bylo navíc předmětem několika řízení o rozvod, a to jednak řízení zahájeného pí Neumann před Tribunal de première instance de Namur, v němž byl v roce 1995 vydán rozsudek o rozvodu, tzn. jen dva roky po uzavření sňatku, a jednak řízení zahájené v roce 2003, které však bylo neplatné z důvodu smrti pí Neumann (viz body 15 a 76 tohoto rozsudku) a které zahájil K.-W. Braun-Neumann, jenž se přitom domáhal pozůstalostního důchodu v plné výši žalobou podanou k Soudu, která byla zamítnuta výše uvedeným usnesením ze dne 23. května 2008, Braun-Neumann v. Parlament (viz bod 21 tohoto rozsudku).

107 Ze všech těchto důvodů nic nenasvědčuje tomu, že by kritérium rozdělení použité Parlamentem bylo protiprávní, a proto je třeba zamítnout výtku žalobce týkající se výše pozůstalostního důchodu, jež má být přiznána pozůstalému manželovi v případě, že je totéž postavení uznáno ještě další osobě.

Ke druhému žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení zásady ochrany legitimního očekávání

108 Parlament podle žalobce vzbudil na jeho straně a u pí Neumann legitimní očekávání, pokud jde o jejich postavení coby manželů. Parlament vznáší námitku nepřipustnosti tohoto žalobního důvodu pro porušení pravidla shody mezi stížností a žalobou.

109 Pravidlo shody, kterého se Parlament dovolává a jehož nedodržení by způsobovalo nepřipustnost žalobního důvodu vycházejícího z porušení zásady ochrany legitimního očekávání, bylo již v 70. letech formulováno judikaturou, která ve své podstatě požaduje shodu mezi předmětem a důvodem žaloby a předmětem a důvodem stížnosti (viz zejména rozsudky Soudního dvora ze dne 1. července 1976, *Sergy v. Komise*, 58/75, Recueil, s. 1139, body 31 až 33, a ze dne 20. března 1984, *Razzouk a Beydoun v. Komise*, 75/82 a 117/82, Recueil, s. 1509, bod 9). V pozdější judikatuře byl pojem „důvod“ spojen s pojmem „vytýkané skutečnosti“ (viz rozsudky Soudního dvora ze dne 7. května 1986, *Rihoux a další v. Komise*, 52/85, Recueil, s. 1555, body 12 a 14, a ze dne 19. listopadu 1998, *Parlament v. Gaspari*, C-316/97 P, Recueil, s. I-7597, body 17 a 18), přičemž se zdá, že v mnoha rozsudcích se při zkoumání pravidla shody vychází hlavně z posledně uvedeného pojmu (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 14. března 1989, *Del Amo Martinez v. Parlament*, 133/88, Recueil, s. 689, bod 10; rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 31. května 2005, *Dionyssopoulou v. Rada*, T-284/02, Sb. VS s. I-A-131 a II-597, bod 62).

110 Podle judikatury uvedené v předchozím bodě je pravidlo shody odůvodněné samotným účelem postupu před zahájením soudního řízení, tj. umožnit úřadu, aby své rozhodnutí prověřil, a aby tak dosáhl mimosoudního řešení sporů mezi úředníky a úřadem, které je ve většině rozsudků kvalifikováno jako „smírné řešení“. Aby tento postup dosáhl svého cíle, je podle téže judikatury zapotřebí, aby měl OJ možnost dostatečně přesně se seznámit s výhradami dotčených osob vůči napadenému rozhodnutí.

111 Vzhledem k tomu, že postup před zahájením soudního řízení má neformální charakter a dotyčné osoby mohou v této fázi jednat bez pomoci právního zástupce, však bylo konstantně judikováno, že úřad nesmí stížnosti vykládat restriktivně, nýbrž vstřícně (výše uvedený rozsudek *Del Amo Martinez v. Parlament*, bod 11; rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 13. dubna 2005, *Nielsen v. Rada*, T-353/03, Sb. VS s. I-A-95 a II-443, bod 23). V tomto směru bylo zejména rozhodnuto, že návrhová žádání předložená soudu Unie musí mít stejný předmět jako návrhová žádání obsažená ve stížnosti a mohou obsahovat jen „vytýkané skutečnosti“ spočívající na stejném důvodu jako vytýkané skutečnosti uplatněné ve stížnosti s tím, že tyto vytýkané skutečnosti mohou být před soudem Unie dále rozvedeny předložením žalobních důvodů a argumentů, které nejsou nutně uvedeny ve stížnosti, ale úzce s ní souvisejí (rozsudek Soudního dvora ze dne 26. ledna 1989, *Koutchoumoff v. Komise*, 224/87, Recueil, s. 99, bod 10; rozsudky Soudu prvního stupně ze dne 8. června 1995, *Allo v. Komise*, T-496/93, Recueil FP, s. I-A-127 a II-405, bod 26, a *Dionyssopoulou v. Rada*, uvedený výše, bod 62; rozsudek Soudu ze dne 18. května 2009, *Meister v. OHIM*, F-138/06 a F-37/08, Sb. VS s. I-A-1-131 a II-A-1-727, bod 145).

112 I když od zavedení pravidla shody soud Unie toto pravidlo ne vždy uplatňoval stejně pružně (pokud jde o případy přísného uplatnění tohoto pravidla, snad kvůli vztahu založenému mezi pojmem důvod sporu a pojmem vytýkané skutečnosti, viz rozsudek Soudního dvora ze dne 13. prosince 2001, *Cubero Vermurie v. Komise*, C-446/00 P, Recueil, s. I-10315, body 12, 13 a 16; rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 28. května 1998, *W v. Komise*, T-78/96 a T-170/96, Recueil FP, s. I-A-239 a II-745, body 62 až 64; usnesení Soudu ze dne 11. prosince 2007, *Martin Bermejo v. Komise*, F-60/07, Sb. VS

- s. I-A-1-407 a II-A-1-2259, body 36 až 39), pružný výklad předmětného pravidla patrně odpovídá jak účelu postupu před zahájením soudního řízení, připomenutému v bodě 110 tohoto rozsudku, tak pravidlům v oblasti náhrady nákladů řízení, která platí pro postup před zahájením soudního řízení.
- 113 Mimosoudní řešení sporů, které je cílem postupu před zahájením soudního řízení, je totiž výrazně usnadněno tím, že v tomto postupu chybí právní formalismus. Ostatně právě proto judikatura nepožaduje, aby výtky uplatněné úředníkem na podporu jeho stížnosti byly formulovány pomocí právních výrazů (rozsudky Soudu prvního stupně ze dne 5. listopadu 1997, Barnett v. Komise, T-12/97, Recueil FP, s. I-A-313 a II-863, bod 68, a Nielsen v. Rada, uvedený výše, bod 26). Kdyby přitom bylo pravidlo shody vykládáno a uplatňováno striktně, úředník by byl nucen obrátit se již v této fázi na právního zástupce z obavy, že rozsah sporu bude definitivně stanoven již ve fázi postupu před zahájením řízení, zatímco smyslem této fáze je spíše vyhnout se soudní žalobě, než ji připravit. Kdyby se žalobce obrátil na právního zástupce, zatížil by tak postup před zahájením soudního řízení, což by zjevně bylo popřením jeho účelu.
- 114 Dále je třeba uvést, že na rozdíl od výdajů vynaložených v soudním řízení jako takovém, tzn. v řízení zahájeném podáním žaloby, se výdaje, které musí úředník vynaložit před podáním žaloby, považují za nenahrazované náklady řízení (usnesení Soudu prvního stupně ze dne 10. ledna 2002, Starway v. Rada, T-80/97 DEP, Recueil, s. II-1, bod 25, a ze dne 7. prosince 2004, Lagardère a Canal+ v. Komise, T-251/00 DEP, Sb. rozh. s. II-4217, body 21 a 22). Účel tohoto rozlišování tkví zejména v záměru zákonodárce odradit úředníka od využití služeb právního zástupce v rámci postupu před zahájením soudního řízení.
- 115 Pružný výklad požadavku na shodu mezi stížností a žalobou platí o to víc v současné době.
- 116 Zaprvé totiž takový výklad odpovídá judikatuře, jež odráží čím dál tím větší význam zásady účinné soudní ochrany coby obecné zásady práva Unie, která vyplývá z ústavních tradic společných členským státům a která byla zakotvena články 6 a 13 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950, přičemž tato zásada byla ostatně znovu potvrzena v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 3. září 2008, Kadi a Al Barakaat International Foundation v. Rada a Komise, C-402/05 P a C-415/05 P, Sb. rozh. s. I-6351, bod 335), jež má podle čl. 6 odst. 1 SEU stejnou právní sílu jako Smlouvy. Jestliže význam, jaký tato zásada pro společenství práva má, odůvodňuje široký výklad ustanovení primárního práva týkajících se pravomocí Soudního dvora v oblasti řízení o předběžných otázkách v rámci Smlouvy o EU ve znění před Lisabonskou smlouvou (viz zejména rozsudky Soudního dvora ze dne 27. února 2007, Gestoras Pro Amnistía a další v. Rada, C-354/04 P, Sb. rozh. s. I-1579, bod 53, a Segi a další v. Rada, C-355/04 P, Sb. rozh. s. I-1657, bod 53, a ze dne 3. května 2007, Advocaten voor de Wereld, C-303/05, Sb. rozh. s. I-3633, bod 18), musí také odůvodňovat v rámci práva veřejné služby takový výklad pravidla shody, který co možná nejvíce zmírní omezení, jimiž toto pravidlo zatěžuje žalobce, pokud jde o žalobní důvody a argumenty, které je jeho právní zástupce oprávněn v jeho žalobě uplatnit. Pakliže jsou pozdější omezení, například omezení týkající se nových důkazních návrhů a nových žalobních důvodů (viz články 42 a 43 jednacího řádu Soudu) neodlučně spjata s řádným průběhem řízení před Soudem, a nenarážejí tedy na zásadu účinné soudní ochrany, tato zásada by naproti tomu mohla ztratit mnoho ze své podstaty v případě, že by právnímu zástupci žalobce zaniklo právo předložit žalobní důvody, jež by mohly být pro výsledek sporu rozhodující, a to z důvodu, že sám žalobce opomněl tyto žalobní důvody zmínit během postupu před zahájením soudního řízení.
- 117 Zadruté od vstupu v platnost rozhodnutí Rady 2004/752/ES, Euratom ze dne 2. listopadu 2004 o zřízení Soudu pro veřejnou službu Evropské unie (Úř. věst. L 333, s. 7) (dále jen „rozhodnutí o zřízení Soudu“) – jehož příloha I v čl. 7 odst. 5 stanoví, že účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, se uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval – je úředník vystaven vyššímu finančnímu riziku než v době, kdy judikatura vytvořila pravidlo shody mezi stížností a žalobou a kdy úředník nemusel nahrazovat náklady řízení orgánu, který měl ve sporu

úspěch. Touto novinkou zavedenou rozhodnutím o zřízení Soudu byl režim nákladů řízení ve věcech úředníků sladěn s obecným režimem nákladů řízení v soudních sporech, o nichž rozhoduje soud Unie; je však třeba podotknout, že těmto soudním řízením, ať už jde o zrušení aktu nebo o náhradu škody, nepředchází povinně postup před zahájením soudního řízení a tato soudní řízení neznají omezení podobná omezením vyplývajícím z pravidla shody. K vyrovnání tohoto nového finančního rizika, kterému jsou na základě rozhodnutí o zřízení Soudu vystaveni úředníci mající zájem obrátit se na Soud, je tedy rozumné a v souladu s řádným výkonem spravedlnosti zmírnit omezení, která je zatěžují, a to tak, že se jejich právním zástupcům mimo jiné umožní neomezovat se pouze na výhrady vyslovené úředníkem, který často není právníkem a každopádně nejedná jako právník, natož jako právní zástupce.

- 118 Zatřetí vývojem správní praxe a zakotvením základního práva na účinný procesní prostředek před soudem se postupně oslabilo jedno z hlavních opodstatnění pravidla shody, k nimž dospěla judikatura již v 70. letech, a sice usnadnění mimosoudního řešení sporů ve smyslu uvedeném v bodě 110 tohoto rozsudku. Předně, je-li nesporné, že předchozí řízení o stížnosti nadále účinně plní funkci selekce sporů a dává úřadu možnost, aby před předložením sporu soudu napravil případné nesrovnalosti nebo aby obhájil zákonnost svých rozhodnutí, je třeba si položit otázku, zda postup před zahájením soudního řízení je i nadále příležitostí pro aktivní a konkrétní hledání smírného řešení sporů; ostatně právě nedostatky, které byly v tomto ohledu zjištěny, byly důvodem, proč byl v rozhodnutí o zřízení Soudu kladen zvláštní důraz na posuzování možností smírného řešení sporů v každém stádiu řízení před soudem pro veřejnou službu Unie. Dále je třeba uvést, že záruka účinného procesního prostředku před Soudem coby výraz zásady účinné soudní ochrany připomenuté v bodě 116 tohoto rozsudku je sice poskytnuta na základě pravidel, zejména procesních, která vymezují její uplatnění a rozsah, nesmí však být s ohledem na svou zásadní povahu příliš úzce podřízena cílům postupu předcházejícího předložení sporu soudu, jinak by došlo k nepřiměřenému zásahu do této záruky; jakkoli je mimosoudní řešení sporů žádoucí, není základním právem, a nemůže jím tedy být odůvodněno radikální omezování možností úředníků, pokud jde o předkládání sporů soudu.
- 119 S ohledem na předchozí úvahy je třeba konstatovat, že v souladu s judikaturou citovanou v bodě 109 se může pravidlo shody uplatnit pouze v případě, kdy žaloba v soudním řízení mění předmět stížnosti nebo její důvod, přičemž pojem „důvod“ musí být vykládán široce. V případě návrhových žádání směřujících ke zrušení, jaká jsou Soudu předložena v projednávané věci vůči rozhodnutí OJ ze dne 8. září 2006, je třeba podle takového výkladu „důvodem sporu“ rozumět zpochybnění vnitřní legality napadeného aktu ze strany žalobce nebo – alternativně – zpochybnění jeho vnější legality, přičemž zde jde o rozlišení opakovaně uznané judikaturou (rozsudek Soudního dvora ze dne 2. dubna 1998, Komise v. Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, Recueil, s. I-1719, bod 67; rozsudky Soudu ze dne 21. února 2008, Putterie-De-Beukelaer v. Komise, F-31/07, Sb. VS s. I-A-1-53 a II-A-1-261, body 57 a následující, proti němuž byl podán kasační opravný prostředek k Tribunálu Evropské unie, věc T-160/08 P, a ze dne 11. září 2008, Smadja v. Komise, F-135/07, Sb. VS s. I-A-1-299 a II-A-1-1585, bod 40, proti němuž byl podán kasační opravný prostředek k Tribunálu Evropské unie, věc T-513/08 P).
- 120 S výhradou námitek protiprávnosti a samozřejmě nepominutelných důvodů proto půjde o změnu důvodu sporu, a tedy o nepřípustnost pro nedodržení pravidla shody obvykle pouze tehdy, když žalobce, který ve své stížnosti napadal pouze formální platnost aktu nepříznivě zasahujícího do jeho právního postavení, včetně jeho procesních aspektů, uvede v žalobě hmotněprávní žalobní důvody, nebo naopak když žalobce poté, co ve své stížnosti napadal legalitu aktu nepříznivě zasahujícího do jeho právního postavení pouze po hmotněprávní stránce, podá žalobu obsahující žalobní důvody týkající se formální platnosti tohoto aktu, včetně jeho procesních aspektů.
- 121 Pokud jde o námitky protiprávnosti, jejich nepřípustnost z důvodu nedodržení pravidla shody by narušovala rovnováhu mezi ochranou procesních práv úředníka a účelem postupu před zahájením soudního řízení a představovala by pro úředníka nepřiměřenou a neodůvodněnou sankci, a to i kdyby se vztahovaly k jinému právnímu důvodu, než který je uveden ve stížnosti. Kvůli tomu, že námitka protiprávnosti má již ze své podstaty právní charakter, a kvůli úvahám, jež dotyčného vedou k tomu,

aby takovou protiprávnost zjišťoval a uplatňoval, nelze totiž po úředníkovi nebo zaměstnanci, který podá stížnost a který nutně nemá odpovídající právní kvalifikaci, požadovat, aby pod hrozbou pozdější nepřípustnosti takovou námitku uplatnil ve stádiu před zahájením soudního řízení. To platí tím spíše, že uplatnění námítky protiprávnosti ve stádiu před zahájením soudního řízení může stěžít vést k úspěchu stěžovatele v tomto stádiu, protože je nepravděpodobné, že by se úřad rozhodl nepoužít některé platné ustanovení, které případně porušuje normu vyšší právní síly, pouze s cílem umožnit mimosoudní řešení sporu.

- 122 Z předchozích úvah a zejména z úvah uvedených v bodech 119 až 121 vyplývá, že je-li v žalobě předložen žalobní důvod vycházející z porušení zásady legitimního očekávání, není to nijak v rozporu s pravidlem shody. Když žalobce ve své stížnosti napadl odůvodnění rozhodnutí Parlamentu o snížení výše pozůstalostního důchodu, který pobíral jakožto pozůstalý manžel, o 50 %, kteréžto odůvodnění se zakládá na existenci dalšího pozůstalého manžela, zjevně tím zpochybňoval hmotněprávní legalitu napadeného aktu. Přitom je zjevné, že žalobní důvod týkající se legitimního očekávání je žalobním důvodem souvisejícím s hmotněprávní legalitou. Tento žalobní důvod proto musí být prohlášen za přípustný.
- 123 Vzhledem k tomu, že žalobní důvod vycházející z porušení zásady ochrany legitimního očekávání je přípustný, je třeba zkoumat jeho meritorní stránku.
- 124 Pokud jde o meritorní stránku – odhlédne-li se od skutečnosti, že se žalobce dovolává svého legitimního očekávání ve vztahu ke svému postavení manžela pí Neumann, jež mu Parlament uznal, a nikoli jakéhokoli legitimního očekávání v souvislosti se svým pozůstalostním důchodem, či dokonce se svým případným nárokem na pobírání celé výše tohoto důchodu – je přitom třeba konstatovat, že podmínky stanovené judikaturou, za nichž se lze domáhat ochrany legitimního očekávání (rozsudky Soudu prvního stupně ze dne 27. února 1996, *Galtieri v. Parlament*, T-235/94, Recueil FP, s. I-A-43 a II-129, body 63 a 65, a ze dne 16. března 2005, *Ricci v. Komise*, T-329/03, Sb. VS s. I-A-69 a II-315, bod 79; rozsudky Soudu ze dne 21. února 2008, *Skoulidi v. Komise*, F-4/07, Sb. VS s. I-A-1-47 a II-A-1-229, bod 79, a ze dne 4. listopadu 2008, *Van Beers v. Komise*, F-126/07, Sb. VS s. I-A-1-355 a II-A-1-1929, bod 70) nejsou v projednávané věci splněny, protože žalobce nemůže uplatňovat, že se mu od úřadu dostalo přesného, bezpodmínečného a shodujícího se ujištění.
- 125 Zprvce vyplácení peněžitých dávek úřadem dotyčné osobě, a to i po několik let, nelze samo o sobě považovat za přesné, bezpodmínečné a shodující se ujištění ve smyslu judikatury citované v předchozím bodě; v opačném případě by totiž každé rozhodnutí úřadu, kterým se do budoucna a případně se zpětným účinkem odmítá výplata peněžitého plnění neoprávněné vypláceného dotyčné osobě po několik let, bylo soudem Unie systematicky zrušováno na základě porušení zásady legitimního očekávání a v jeho důsledku by článek 85 služebního řádu týkající se vrácení neoprávněné vyplácené částky z velké části pozbyl zejména užitečného účinku. Vyplácení příspěvku na domácnost pí Neumann na základě jejího sňatku s žalobcem a poté pozůstalostního důchodu žalobci nemohlo samo o sobě u žalobce vzbudit legitimní očekávání ohledně uznání jeho postavení coby manžela a ohledně legality těchto plateb, když Parlament v tomto směru neposkytl žádné ujištění.
- 126 Zadruhé nelze mít za to, že skutečnost, že od okamžiku, kdy nabyl právní moci rozsudek, jež vydal Tribunal de première instance de Namur, Parlament na pí Neumann pohlížel jako na rozvedenou ve smyslu služebního řádu (se všemi finančními důsledky, které z toho vyplývají, zejména skutečnost, že již nepobírala příspěvek na domácnost), a poté jako na vdanou za žalobce (na základě tohoto sňatku pak znovu pobírala příspěvek na domácnost), by mohla s ohledem na konkrétní okolnosti projednávané věci u žalobce vzbudit legitimní očekávání ohledně budoucího přiznání celého pozůstalostního důchodu.
- 127 Obdobně k tomu, co platí pro článek 85 služebního řádu (viz bod 125 tohoto rozsudku), je totiž nesporné, že úřadu určitého orgánu nepřísluší, aby sám od sebe z vlastní vůle vyhledával informace o změnách osobního stavu svých úředníků, ale že jednoduše musí přihlížet k informacím poskytnutým

dotyčnými osobami v závislosti na důkazech vyplývajících z předložených úředních dokumentů nebo soudních rozhodnutí. Právě na základě těchto informací a dokumentů musí úřad vyvodit závazné finanční důsledky a přijmout odpovídající rozhodnutí. Tak tomu je v projednávané věci v případě Parlamentu, který pouze zohlednil informace, jež poskytla pí Neumann, jakož i důkazy, které předložila na podporu těchto informací, a to s postupem let a v závislosti na změnách jejích osobních poměrů, jak to vyplývá ze zkoumání věci. Parlament naproti tomu na jednání uvedl, aniž mu v tom žalobce oponoval, že nevěděl o řízení zahájeném dne 16. prosince 1996 pí Neumann před Bayerisches Staatsministerium der Justiz (státní ministerstvo spravedlnosti Bavorska, Německo) ani o rozhodnutí Bayerisches Oberstes Landesgericht ze dne 11. října 1999 o tom, že se rozsudek o rozvodu, jež vydal Tribunal de première instance de Namur, v Německu neuznává, a dokonce ani o žalobě o rozvod podané později, tj. v roce 2003, K.-W. Braun-Neumannem k Amtsgericht-Familiengericht-Merzig.

- 128 Kdyby Parlament tyto informace měl k dispozici, pravděpodobně by vůči žalobci přijal jiné rozhodnutí, nebo by alespoň vyslovil pochybnosti ohledně jeho rodinného stavu.
- 129 Za to, že Parlamentu nebyly výše uvedené informace a dokumenty předány, je odpovědná pí Neumann a – přinejmenším od její smrti – žalobce; je totiž nepravděpodobné, že žalobce, který s pí Neumann žil již v roce 1997 a věděl o existenci K.-W. Braun-Neumanna, jak to vyplývá z dopisu ze dne 22. září 1997 přiloženého k dokumentům předaným K.-W. Braun-Neumannem po jednání (viz bod 33 tohoto rozsudku), by mohl nevědět o sňatku K.-W. Braun-Neumanna a pí Neumann uzavřeném v roce 1993 nebo o usnesení Bayerisches Oberstes Landesgericht ze dne 11. října 1999 o tom, že se rozsudek o rozvodu, jež vydal Tribunal de première instance de Namur, v Německu neuznává. Je tedy velmi pravděpodobné, že ke dni, kdy žalobce požádal Parlament o přiznání nároku na pozůstalostní důchod, tj. 11. srpna 2004, si byl vědom toho, že potenciálně existuje další osoba, jež by si případně mohla před orgánem nárokovat postavení pozůstalého manžela a žádat o přiznání nároku na pozůstalostní důchod. V této souvislosti je nutno odkázat jednak na trestní oznámení ze dne 17. března 2005 pro trestný čin dvojího manželství podané K.-W. Braun-Neumannem proti žalobci, který podle dopisu Staatsanwaltschaft Siegen ze dne 16. února 2006 (viz bod 33 tohoto rozsudku) zpochybnil skutky, které mu byly kladeny za vinu, což znamená, že o tom byl informován, a jednak na řízení před Amtsgericht Siegen, na němž byl žalobce jako účastník řízení zastoupen, a zjevně tedy znal znění usnesení ze dne 25. ledna 2006, které se výslovně odvolává na výše uvedené usnesení Bayerisches Oberstes Landesgericht; jak řízení, které bylo zahájeno trestním oznámením pro trestný čin dvojího manželství, tak řízení, v němž bylo vydáno výše uvedené usnesení ze dne 25. ledna 2006, probíhala před tím, než K.-W. Braun-Neumann požádal Parlament o přiznání nároku na pozůstalostní důchod. Za těchto podmínek není pochyb o tom, že žalobce mohl legitimně očekávat, že K.-W. Braun-Neumann bude jednoho dne žádat Parlament o přiznání nároku na pozůstalostní důchod z titulu svého postavení coby pozůstalého manžela.
- 130 Ze všech těchto důvodů musí být žalobní důvod vycházející z porušení zásady legitimního očekávání zamítnut, přičemž v této souvislosti je třeba také připomenout, že se Parlament rozhodl, i poté, co K.-W. Braun-Neumannovi přiznal se zpětným účinkem k 1. srpnu 2004 nárok na 50 % pozůstalostního důchodu po pí Neumann, nepožadovat po žalobci vrácení neoprávněně vyplacených částek, pokud jde o 50 % pozůstalostního důchodu, které pobíral navíc v době od 1. srpna 2004 do nabytí účinnosti napadeného rozhodnutí.
- 131 Z výše uvedeného vyplývá, že návrhová žádání směřující ke zrušení napadeného rozhodnutí a v důsledku toho i návrhová žádání směřující k uložení povinnosti Parlamentu, aby zpětně vyplatil žalobci od 1. dubna 2006 dalších 50 % pozůstalostního důchodu po pí Neumann a aby mu nadále vyplácel tuto částku měsíčně až do října 2009, musí být zamítnuta.

K nákladům řízení

- 132 Podle článku 122 jednacího řádu se ustanovení hlavy II kapitoly 8 tohoto jednacího řádu týkající se nákladů řízení a soudních výdajů použijí pouze na věci zahájené před Soudem po vstupu tohoto řádu v platnost, tj. po 1. listopadu 2007. Příslušná ustanovení jednacího řádu Soudu prvního stupně se i nadále použijí obdobně na věci projednávané před Soudem před tímto datem.
- 133 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu Soudu prvního stupně se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Podle článku 88 téhož jednacího řádu však ve sporech mezi orgány a jejich zaměstnanci nesou orgány vlastní náklady.
- 134 Článek 87 odst. 4 třetí pododstavec jednacího řádu Soudu prvního stupně stanoví, že Soud může nařídit, že vedlejší účastníci nesou vlastní náklady.
- 135 Vzhledem k tomu, že žalobce neměl v projednávané věci úspěch, je třeba rozhodnout, že každý z hlavních účastníků řízení ponese vlastní náklady řízení.
- 136 Pokud jde o vedlejšího účastníka, Soud jej sice z vlastního podnětu vyzval, aby do tohoto řízení vstoupil, nicméně je nesporné, že tento vedlejší účastník v odpověď na tuto výzvu požádal o vstup do řízení na podporu návrhových žádání Parlamentu, dále že mu toto vedlejší účastenství zaručilo zastoupení jeho zájmů v rámci řízení, a konečně a hlavně, že tak mohl uplatnit a hájit svá práva proti nárokům žalobce, což vedlejšímu účastníkovi přineslo prospěch, neboť jeho vedlejší účastenství mělo do jisté míry vliv na uvažování soudu, jež vedlo k zamítnutí návrhových žádání žalobce. Z těchto důvodů je důvodné rozhodnout, že vedlejší účastník ponese vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů

SOUD PRO VEŘEJNOU SLUŽBU (plénum)

rozhodl takto:

- 1) O návrhových žádáních znějících na to, aby Parlament W. Mandtovi vyplácel pozůstalostní důchod v plné výši, není v rozsahu, v němž se týkají období po 31. říjnu 2009, třeba rozhodovat.**
- 2) Ve zbývajících částech žaloba zamítá.**
- 3) Každý účastník řízení, včetně vedlejšího účastníka, ponese vlastní náklady řízení.**

Mahoney

Gervasoni

Kreppel

Tagaras

Van Raepenbusch

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 1. července 2010.

Vedoucí soudní kanceláře
W. Hakenberg

Předseda
P. Mahoney

Text tohoto rozhodnutí, jakož i text rozhodnutí soudů Evropské unie v něm uvedených a dosud nezveřejněných ve Sbírce rozhodnutí jsou k dispozici na internetové stránce Soudního dvora www.curia.europa.eu.